

LA XIQUETA GROSSA

*Marie Luise Kaschnitz**

(Versió d'Esther Monzó, Toni Palao i Artur Quintana)

RA A LES DARRERIES DE GENER, TOT JUST DESPRÉS de les vacances de Nadal, quan la xiqueta grossa va venir a casa. Aquell hivern jo havia començat a deixar llibres en préstec als xiquets del veïnat, que havien de traure'ls i de tornar-los un dia determinat de la setmana. És clar que jo coneixia la majoria d'aquests xiquets, però de vegades també en venien de desconeguts, que no vivien al nostre

carrer. I per més que la majoria només s'hi estava tant de temps com exigia fer el canvi, també n'hi havia alguns que s'asseien i de seguida començaven a llegir. Aleshores jo m'asseia al meu escriptori i treballava, i els xiquets ho feien a la tauleta prop de la paret on eren els llibres, i la seua presència m'era agradable i no em destorbava. La xiqueta grossa va venir un divendres o un dissabte, en tot cas no pas el dia fixat per al canvi. Jo tenia la intenció d'anar-me'n i estava a punt d'endur-me a l'habitació un petit refrigeri que m'havia preparat. Poc abans havia tingut una visita que devia haver oblidat de tancar la porta d'entrada. I així va ésser com la xiqueta grossa era al meu davant, tot just després d'haver col.locat jo la safata damunt de l'escriptori i quan em girava per anar a buscar alguna altra cosa a la cuina. Era una xiqueta d'uns dotze anys, que portava un abric passat de moda, de drap tirolés, i polaines de punt, i duia, penjats d'una corretja, uns patins de gel. I em semblava que la coneixia, però no pas ben bé, i com que havia entrat tan sense fer soroll, m'havia espantat.

* Karlsruhe 1901 - Roma 1974. Poetessa i narradora. De la seua obra narrativa, cal destacar els llibres de contes, d'una subtil irrealitat, entre els quals hi ha *Das dicke Kind und andere Erzählungen* (La xiqueta grossa i altres contes), 1952.

- Et conec? - li vaig preguntar sorpresa. La nena grossa no va dir res. Només estava allí plantada, amb les mans juntes sobre la panxa redona i em mirava amb uns ulls clars i aquosos.

- Que voldries un llibre?, li vaig preguntar.

La xiqueta grossa continuava sense donar resposta. Però no me'n vaig estranyar gaire. Jo estava acostumada al fet que els infants fossen vergonyosos i que se'ls hagués d'ajudar. De manera que vaig traure uns quants llibres i els vaig posar davant de la desconeguda. Després vaig començar a omplir les fitxes on es registraven els llibres deixats en préstec.

- I com et diuen? vaig fer jo.

- Em diuen la grossa - va dir la xiqueta.

- Haig de dir-te així, jo també? -li vaig preguntar.

-Tant se me'n dóna - va dir la xiqueta.

No va correspondre al meu somriure i ara em sembla recordar que en aquell moment va fer una ganyota de dolor. Però jo no hi vaig prestar atenció.

- Quan vas nàixer? - vaig seguir preguntant.

- En aquari - va dir la xiqueta plàcidament.

Aquesta resposta em va fer gràcia i la vaig anotar a la fitxa, mig de broma, i després vaig tornar a centrar-me en els llibres.

- Voldries alguna cosa en especial? - vaig preguntar. Però aleshores vaig veure que la desconeguda no estava pas pels llibres, sinó que la seua mirada descansava en la safata, on hi havia el meu te i els entrepans.

- Que potser voldries menjar res? - li vaig dir ràpidament

La xiqueta va fer que sí, i en el seu assentiment s'amagava com un gest ofès de sorpresa perquè fins ara jo no hagués tingut aquell pensament. Es va posar a menjar-se els entrepans l'un darrere l'altre, i ho feia d'una manera especial, de què no me'n vaig adonar fins més tard. Després la xiqueta tornava a seure allà, i passejava la mirada, indolent i freda, per tota l'habitació, i hi havia alguna cosa en la seua manera d'ésser que m'omplia de ràbia i d'antipatia. Sí, és cert, des de bon començament vaig odiar aquella criatura. Tota ella em repel·lia, em repugnava: les extremitats emmandrides, la cara bonica, grassona, la manera de parlar, alhora ensopida i arrogant. I tot i que m'havia decidit a renunciar al meu passeig per tal de complaure-la, no la tractava pas amablement, sinó amb fredor i crueltat.

O que potser es pot titlar d'amable que m'assegués a l'escriptori i anàs per faena i sense ni mirar-la, li digués: «Ara llig», malgrat que jo sabia perfectament que la xiqueta desconeguda no volia llegir de cap de les maneres. I llavors em vaig asseure, i volia escriure i no aconseguia fer res,

perquè tenia una estranya sensació com d'angúnia, com quan has d'endevinar una cosa i no l'encertes, però fins que no l'has encertada, ja res no pot ésser com abans. I ho vaig resistir una estona, però no pas gaire, i després em vaig girar i vaig començar una conversa, i només se m'acudien les preguntes més pocasoltes.

- Que tens també germans? - li vaig preguntar.

- Sí - va dir la xiqueta.

- T'agrada anar a escola? - vaig preguntar.

- Sí - va dir la xiqueta.

- I què és el que més t'agrada?

- Com? - va preguntar la nena.

- Quina assignatura? - vaig dir desesperada.

- No ho sé - va dir la xiqueta.

- Potser la de llengua? - vaig preguntar.

- No ho sé - va dir la xiqueta.

Jo feia voltar el llapis entre els dits i sentia que alguna cosa em pujava pel cos, horrible, que de cap de les maneres no corresponia a l'aparició de la xiqueta.

- Que tens amigues? - vaig preguntar-li tremolosa.

- Oh, sí! - va dir la xiqueta.

- De segur que n'hi ha una que t'agrada més que les altres? - li vaig preguntar.

- No ho sé - va dir la xiqueta. I de la manera com seia allà, amb aquell abric pelut de drap tirolés, s'assemblava a una eruga grassa, i com una eruga havia menjat, i com una eruga tornava ara a ensumar al seu voltant.

- Ara ja no t'en donaré més - pensava jo, dominada per un estrany sentiment de venjança. Però el cas és que aleshores vaig eixir cap a fora i vaig tornar a dur pa i embotit, i la xiqueta s'ho mirava fixament amb el semblant apagat, i llavors va començar a menjar, a devorar talment com una eruga, a poc a poc, però sense parar, com si una força interior la hi obligués. I jo ho contemplava hostil i muda. Perquè ja s'havia arribat en un punt que tot en aquella criatura em començava a neguitejar i a molestar. «Quina bestiesa de vestit blanc i aquest ridícul coll dret», vaig pensar, quan la xiqueta es va descordar l'abric en havent menjat. Vaig tornar a seure davant la faena, però aleshores vaig sentir darrere meu que la xiqueta feia petar la llengua mentre menjava, i aquest soroll semblava la fressa emperesida d'un negre estanyol en un indret qualsevol del bosc, em feia prendre consciència de tota l'abúlia, la pesantor i terbolesa de la natura humana, i em posava de molt mal humor. «Què en vols, de mi?»- vaig

pensar - «Fuig, vés-te'n!». I em van venir ganes d'agafar la xiqueta amb les mans, i traure-la a empentes de l'estança, com es fa fugir una bèstia molesta. Però finalment no la vaig fer fora de l'habitació, sinó que em vaig limitar a parlar-li de nou, i de la mateixa cruel manera.

- Te'n vas ara a patinar al gel? - li vaig dir.

- Sí - digué la xiqueta grossa.

- Saps patinar bé? - li vaig preguntar assenyalant els patins que encara duia penjats del braç.

- La meua germana sí que en sap - va dir la xiqueta, i de nou tenia a la cara una expressió de dolor i tristesa, i una vegada més jo seguia sense fer-li cas.

- Com és la teua germana? - vaig preguntar-li - Se t'assembla?

- Ai, no - va dir la xiqueta grossa. La meua germana és ben prima i té el cabell negre arrissat. A l'estiu, quan som al poble, s'alça de nit quan hi ha tempesta, i s'asseu a la galeria de dalt de tot, a la barana, i canta.

- I tu? - vaig preguntar.

- Jo em quedo al llit - va dir la xiqueta. - Tinc por.

- Ta germana no en té de por, veritat? - vaig dir.

- No - va dir la xiqueta. - No té mai por. Salta també des del trampoli més alt. Es llança de cap i després se'n va nedant fins molt enllà....

- I què canta, ta germana? - vaig preguntar encuriosida.

- Canta el que vol - va dir trista la xiqueta grossa. - Fa poesies.

- I tu? - vaig preguntar.

- Jo no faig res - va dir la xiqueta. I aleshores es va aixecar i va dir: - Ara me n'haig d'anar.

Jo vaig allargar-li la mà i ella hi va posar aquells dits grassos, i no sé pas exactament què hi vaig sentir: com una invitació a seguir-la, una crida inaudible, d'urgència.

-Torna una altra vegada - li vaig dir, però no ho deia convençuda, i la xiqueta no va dir res i em mirava amb els seus ulls freds. I després se'n va anar, i el fet és que jo me n'hauria d'haver sentit alleugerida. Però tan bon punt vaig sentir el soroll del pany en tancar-se, vaig eixir ràpidament al corredor, i em vaig posar l'abric. Vaig córrer escales avall i vaig arribar al carrer just al moment quan la xiqueta desapareixia en tombar la cantonada.

- És que haig de veure com patina aquesta eruga - vaig pensar. - És que haig de veure com aquesta bola de greix es mou damunt del gel. - I forçava el pas per no perdre-la de vista.

Era a primera hora de la vesprada quan la xiqueta grossa havia entrat a la meua habitació, i ara ja començava a fosquejar. Malgrat que jo

havia passat uns quants anys de la meua infantesa en aquesta ciutat, ja no m'hi sabia orientar bé, i tot maldant per seguir la xiqueta, aviat no vaig saber per quin camí anàvem. I els carrers i places que sorgien davant meu m'eren del tot estranys. De sobte vaig notar també un canvi en l'aire. Havia fet molt de fred, però ara, sens dubte, s'acostava el desgel, i amb tanta violència, que la neu ja gotejava de les teulades i pel cel passaven grossos núvols empesos pel fogony. Vam sortir als afores, on les cases estan envoltades de grans jardins, i després ja no hi havia més cases, i de sobte la xiqueta va desaparèixer i es va enfonsar per un talús avall. I si jo m'esperava de veure ara al meu davant una pista de gel, amb parades il·luminades i llums d'arcs voltaics i una superfície espurnejant, amb un devessall de música i cridòria, el que tanmateix ara veia era un panorama del tot diferent. Perquè allà s'estenia l'estany, que jo havia imaginat que ja tindria mentrestant tota la riba urbanitzada: l'estany era allà, ben solitari, envoltat de negres boscatges, talment com a la meua infantesa.

Aquesta inesperada imatge em va exaltar tant que gairebé vaig perdre de vista la xiqueta desconeguda. Però llavors vaig tornar-la a veure, estava ajupida a la riba i provava de posar una cama damunt de l'altra per a cordar-se amb una mà el patí al peu, mentre amb l'altra girava la clau. La clau va caure a terra tres o quatre vegades, i aleshores la xiqueta grossa es va deixar caure de quatre grapes i relliscava pel gel d'un cantó a l'altre, tot buscant, i semblava un estrany gripau. A més a més, s'anava fent fosc. L'embarcador, que només a uns quants metres de la xiqueta s'endinsava per l'estany, es veia negríssim sobre l'ampla superfície d'una argentada lluentor, però no pas igual a tot arreu, sinó una mica més fosca ací i allà, i en aqueixes taques enfosquides s'anunciava el desgel. - Vés depressa! - li cridava jo impacient, i la xiqueta grossa realment s'hi apressava, però no pas per la meua insistència, sinó perquè des d'una punta de l'embarcador algú li feia senyals i cridava: «Vine, grossa!», algú que anava dibuixant cercles, una figura lleugera, viva. Se'm va acudir que havia d'ésser la germana, la ballarina, la que cantava quan la tempesta, l'infant que m'hauria agradat d'ésser, i estava convençuda que cap altra cosa no m'havia atret cap ací, sinó el desig de veure aquesta graciosa criatura. Però jo, al mateix temps, prenia consciència del perill que planava sobre les xiquetes. Perquè tot d'un plegat va començar aquell estrany gemegar, aquells profunds sospirs, que l'estany semblava proferir, abans que no es trencàs la capa de gel. Aquells sospirs corrien pel fons de l'estany com una queixa estremidora, i jo la sentia, però les xiquetes no.

No, segur que no la sentien. Perquè si no la grossa, aquella criatura poruga, no s'hauria posat en camí, i amb les seves empentes maldestres,

Satish Gupta: «Brushwork»

fent-se rascades, no hauria anat avançant estany endins, i la germana allà enfora no li hauria fet senyals ni hauria giravoltat com una ballarina sobre les puntes dels patins, per tornar a traçar després aquells bonics vuits, i la grossa hauria evitat les zones fosques, davant les quals ara s'espantava, però que no deixava de travessar, i la germana no s'hauria posat ben dreta de cop, fins a anar-se'n lliscant, enllà, enllà, vers una de les menudes badies solitàries.

Jo tot això ho podia veure exactament perquè havia anat caminant per l'embarcador, sempre més cap endavant, pas a pas. I per més que els taulons fossen coberts de gel, jo avançava més depressa que la xiqueta grossa allà baix, i quan em vaig girar vaig poder veure la seua cara, d'una expressió entre apàtica i anhelant. També podia veure les esquerdes que ara esclataven per tot arreu i d'on eixia una mica d'aigua escumejant, com baves per uns llavis enfollits. I aleshores, és clar, vaig veure com el gel es trencava sota la xiqueta grossa, perquè això va passar al lloc on abans havia estat ballant la germana, només a poques brases del final de l'embarcador.

Cal que diga tot seguit que aquesta ensorrada no significava pas un perill de mort. L'estany gela en dues capes, i la segona es trobava a tan sols un metre per sota de la primera, i encara era del tot sòlida. Tot el que passava és que la xiqueta grossa estava un metre dins l'aigua, en aigua gelada, s'entén, i envoltada de plaques de gel que es trencaven; però només que fes quatre passes dins de l'aigua arribaria a l'embarcador, s'hi podria enfilar i jo la hi podria ajudar. Però tot i això vaig pensar en aquell mateix moment: - Serà incapaç de fer-ho - i semblava que fos així, per la manera com estava allà, amb un espant de mort, i fent només uns pocs moviments desmaniyotats, i amb l'aigua que li venia de pertot, i el gel que se li trencava a les mans. - L'aquari, vaig pensar, ara la xucla cap avall. I això no em feia sentir res, ni la més mínima compassió, i jo no em movia de lloc.

Però de repent la grossa va alçar el cap i com que ara ja era negra nit i la lluna eixia per darrere els núvols, vaig poder veure clarament que alguna cosa havia canviat en la seua cara. Eren els mateixos trets, però no ben bé, impregnats ara de voluntat i passió, com si en el moment de la mort, volguessen absorbir tota la vida ardent del món. Sí, jo sí que ho creia ben de veres que la mort era propera i que això era el darrer moment, i em vaig abocar per la barana i vaig veure la cara blanca sota meu, que com una imatge reflectida em mirava des de les negres aigües. Però llavors la xiqueta va atényer el piló. Va allargar les mans i començava a estirar cap amunt, arrapant-se amb molta traça als claus i ganxos que eixien de la fusta. El seu cos era massa pesant, i els dits li sagnaven i tornava a caure

enrere, però tan sols per començar de bell nou. I va ser una llarga lluita, un forcejament horrible per a alliberar-se, com si isqués de l'ou o de la crisàl·lida. I jo m'ho mirava, i ara, ben cert que hauria pogut ajudar la xiqueta, però jo ho sabia: no calia que l'ajudàs - l'havia reconeguda...

No recorde com vaig arribar a casa aquella nit. Sé només que en l'escala vaig contar a una veïna que encara quedava un tros de ribatge a l'estany amb prats i boscs negres, però ella em va replicar que no, que no n'hi havia pas. I que després vaig trobar regirats i en desordre els papers a l'escriptori, i entremig una fotografia antiga, menuda, que em presentava a mi mateixa amb un vestit blanc de llana, amb coll dret i amb ulls clars, aquosos, i molt grossa.